

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 435dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivárató példányok csak csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

F. évi october 1jétől december fogytaig terjedő évnegyedi előfizetést ez ikerlapokra, borítéktalanul helyben 2 fr. 40 kr., borítékosan és postán 3 fr. 30 p. krral elfogadnak mind a kir. postahivatalok mind a Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország: Kir. adakozás Kliegli gépe létesítésére; A bal-és jobb-parti vasút gr. Széchényi Lajosnál; Országgy. közlemény: (sept. 16d frdi ülés a' szabadátmenet iránti felirást 's t. javaslatot vizsgálta; sept. 17d. orsz. rdi ülés a' váltótörvénybeli módosításokkal foglalkozott; sept. 17d. frdi ülés több választásügyi tárgyalás után a' görög n. egy. választásnak 's áldás-megtagadás iránti 6d. üzenetet vizsgálta; szintaz napi ker. ülés az urb. czikknek némely szakaszai felvilágosítására czélzó üzenetet tárgyalta; szintaz napi orsz. rdi ülés folytatá a' váltótörvénybeli módosításokat; sept. 19d. orsz. rdi ülés a' váltótörvénybeli módosításokat végezvén, az orsz. sérelmi 3d. üzenetet tárgyalá; részletei a' sept. 16d. orsz. rdi ülésnek; Vas megyei elegyhírek.)

Spanyolország (a' választó bureauk Madridban, az absolutisták törekvései; spanyol kivándorlottság; madridi helyhatóság felszólítása 'sat.)

Anglia (O'Connell beszéde a' dublin'akhoz.)

Franciaország (Horce Vernet új megbízatása; Thiers legújabb munkája; a' nicaraguai földszoros átmetszetése iránti csatornaterv; Marokkóval megkésztült a' béke.)

Ertesítő.

Magyarország és Erdély.

Ö cs. 's ap. kir. fels. miután legkegy. meghagyta folytatban, cs. kir. főbg. Nádor ő fens. által, Kliegli József oszító- és szedő-gépe megvizsgálására 's annak mi-benléte 's czélszerűsége és használhatóságáról teendő véleményadás végett, m. Tők Bálint gr. ur elnöklete alatt kinevezett küldöttség, a' gépeknek f. évi jun. 14kén tett megvizsgálásakor, szükséges segédeszközök általi létrehozhatóságáról meggyőződévén, a' legkedvezőbb véleményzés mellett ajánlá a' fölfelelőt ő fels. legmagasb pártolásába: a' gépek minélelőbbi létrehozhatása tekintetéből 6000 p.fttal méltóztatott a' művészt legkegy. megajándékozni.

A' bal és jobb-parti vasut. Hála Istennek, hogy olly anyagi kérdésekbe ereszkedik egyszer már országgyűlésünk, mellyekből műiparunk 's kereskedésünk előmenetelét, ettől pedig morális és physikai erők szaporodását reményelhetjük. — Vasutak, melyekről már az 1836ki országgyűlés rendelkezett, de eddig el sem kezdettek, ámbár szinte készen is lehetnének már, vasutak vannak elvi 's végső meghatározás iránt napi renden. A' jobbparti, melly már az 1836ki törvényben meg lön állapítva, de alkotójtúl föl hagyatva; és a' balparti, melly akkor tökéletesen elvetett, 's most ujjolag követeltetik, sőt az országgyűlés jelenlegi majoritása által pártolatni látszik — képezik a' többféle javaslatok tárgyait. A' sok pro et contra közt igénytelen nézetimet én is a' tisztelt közönség elibe adni merészlem, mivel, mint az mindenkiel történni szokott, azon vélekedésben vagyok, hogy jót javaslok és czélszerűt; meglehet, csalatkozom; de az is meglehet, hogy igazam van; azért nyugodt és részrehajlatlan meg-bírálásért eszedzem. — Hogy a' vasutak az európai műipar óriási emeltyüi céljainak mindenképen megfelelhessenek, szükséges 1), hogy a' honi kereskedés kebléből induljanak és abban pontosuljanak, ismét 2), hogy az ország mentül több részeire legyenek elágazva, mind-azáltal böles összeköttetésben maradván; 3) hogy az ország biztosítottasság arrul, hogy szorosan megállapítandó határozás szerint valóban fel is épülnek, hogy elkezdve nem hagyatnak el, és hogy, ha részvényekre építettnek, ezeknek valamely bizonyos hasznót hozandnak; de ha a' kormány által készítettnek, folyvást, bár a' kormány egyenes haszna nélkülözésével is kezel-tetni fognak; 4) főképen szükséges, hogy mentül általánosabban élveztessenek az ország széles határain át. Ezekből az látszik következni, mintha legjobb volna mind a' két Dunaparton egyszerűen vasut-építést engedni meg; de ez így nem állhat: mert tagadhatlan, hogy párhuzamban — kivált Dunánk gőzöseivel közöttük — mind a' két vállalatnak tönkre kellene jutni, főkép, ha egy időben készülne, és igazi párvonalban; azaz egy pontbul indulván ugyanazon egy helyre irányozva; mert jól mondja báró Rothschild, hogy a' részvényesek nem a' vasutak nyereségeért, t. i. az eredendő dividendéért küzdenének, hanem azért, a' mit a' tőzserdén (Börse) részvényekkel kereskedésből szerzendnek, következőn a' balparti részvényesek különös érdeke a' jobbparti részvények hitele csonkítására volna irányozva, és így

megfordítva is; miből csak mind kettőnek károsodása következhethetnek. Ezek mind igaz tények; úgy az is, hogy virágozni alig egy kicsinyt kezdő gőzösi hajózásunk erős csorbulást kapna. De éppen mivel ezek mind igazak, mivel ezen különböző érdekeket mind egyarányosan pártolni, ezen különböző reményeket tökéletesen egyeztetni nem lehet, azt tartom, előbb, hogy sem arrul tételessék eldöntő határozás: melly vasutnak adassék elsőbbség? mellynek legyen törvényes engedelem adva? azt kelle-ne vizsga szemmel tekintetbe venni: nem találhatni é módot, melly szerint részletesen és éppen ez által se-besebben elérhető, általánosabb haszonnal — lehet-séggessé váljék, a' különféle érdekek közt valamelyes jutányi fölosztást tenni? Hogyan volna, ha balparti vasut Debreczenből Pestig készítettnek, Pestről Bécsig pedig a' jobbparti állítatnék föl? Innen hallom, hányan kiáltanak fel olvasóim közül ezen eszmém ellen! de ké-rem, ugyan miben volna javaslatom olly rendkívüli? A' balparti vasut felső Magyarországot kötendi össze Pest fővárosunkkal, kereskedésünk középpontjával, de az állóhid által Budával is — és erre figyelmezzünk — a' honnan indulni kell azon kereskedési vonalnak, melly, minden joggal, mindnyájunknak föczélja, t. i. melly az adriai tenger partjaihoz irányoztatik, legyen ez vasut, legyen — mint nem régen tisztelt barátom Dessewffy Emil gr. a' B. P. Híradóba foglalt 's drága István öcsém-hez intézett nyilt- leveleiben ügyesen megmutatni ügye-kezelt — legyen a' Száva erre kijelelve és használva, mindegy; az adriai tenger felé Pestről a' lánchídon át Budának fog menni minden esetre a' kereskedés hatalmas mozdulata; ha a' Dunán vitetnék is le minden a' Szávaig, erősen fogják jövőjében a' kereskedési érde-kek követelni, hogy onnan Buda felé minden, a' mi kül-ről jön, ne vizen hozassék fel, nagy idő- és erővesztésséggel öszi és tavaszi viszontagságoknak kitéve, — kivált a' teli hajózás lehetetlenségénél, hanem ismét arra különösen építendő vasuton. Így leend Pest-Buda vasutaink keble, mellyben összepontosulniok kell, és a' honnan el is fognak ágazni kétségkívül. A' mint a' bal-parti vonal Magyarország egy részében elevenebb ipart szülend, úgy eszközönd egyenlőt a' jobbparti a' hon másik részében, mit a' szoros igazság joggal követel. Hogy a' balparti vasut azon kereskedési tárgyakkal, mellyek egyenesen Morva- Cseh 's Lengyelországokba küldetnek, Bécsen elkerülendi az éjszaki (ferdinandi) vasutalati összeköttetése által, igaz, úgy az is, hogy ez által az onnani kereskedésnek élénkebb mozgást adand; de ez nem elég ok az ország felétül ezen nagy jótétemény élvezését megtagadni; vagy Isten tudja, melly időre has-lasztani, kivált mivel minden, mi a' balparti vonalon az ausztriai tartomány határára érkezik, tüstint vám alá vétetik, ott a' hol azt éri, így tehát a' jobb parti vona-lon a' kis kerülés Bécsen át — hol már semmi sem vá-moztatnék többé — az ipar mozgásiban olly érezhető különbséget nem tehetne; ha tekintetbe vétetik még, hogy el nem lesz kerülhető a' bécsujhely-gloggniczi vasutnak, a' Ferdinand-éjszakai Bécsen keresztül viendő különös vasutalati összekapcsolatása, a' mint erről a' bécsujhely-gloggniczi társaság utolsó ülésében szó is volt már. Mily aggasztó hátramaradást kellene min-dennek szenvedni e' nélkül, a' mi az éjszaki tartomá-nyokból Triestnek csak átmenten (transito) küldetnek, vagy viszont! mennyi költség okoztatnék a' többszöri átrakodással! mennyi nehézség a' vámi ellenőrséggel! — Ennél fogva tehát a' jobbparti vonalon jövő magyar kereskedési tárgyak sem fognak különös nehézségeknek kitétetni, ha Bécsen keresztül indittatnak Morvába, Szil-éziába, vagy pedig még odább éjszak felé, mellyeket a' Ferdinand-éjszaki vasut tovább vitelre éppen úgy át-veend a' jobbparti magyar vasutal, mint szinte 6) ez a' fölülről jövő árukat átveendi, mellyek a' balparti magyar vasuton hozatvák, és alá felé indittatvák. A' mennyire pedig különös nagy nyereség mutatkoznék azon kis időnyereségben, mally Bécs elkerüléséből támadhat, el nem kell felejtetni, hogy a' jobbpartira nézve ezen kör-nyüllálás éppen olly kedvező áll, mivel mindazon ke-reskedési szerek, mellyek a' dunántuli gazdag, mivel 's népes megyékből Ausztria alsó részeibe, Stájerorsz.,

Karinthia 's többi tartományokba, vagy egyenesen kül-országokba küldetnek, a' jobbparti vonalon egyformán elkerülük Bécsen, minthogy ez a' városon kívül szakad a' gloggnicz-ujhelyibe. All tehát ez esetben is száza-doktul axiomának elfogadott latán mondásunk: quod uni justum, alteri aequum esse debet. Illy formán él-vezhetik csak általánosban az ország a' vasutak jótéte-ményét, 's idővel fog még csak kisülni, hol és merre kö-veteli még a' honi ipar ezek szaporítását 's elágazását. Tudom, hogy mivel csekély birtokom a' dunántuli kerületben fekszik, pro domo sua peroráló Cicerónak fogok látszatni, — nem akadályozhatom, ámbár ha tennem is, csak több érdemes példát követnék ebben; ha a' Tisza kéjes partjain, vagy a' Kárpátok magas bércei közt is bírnék valamit, akkor valóban különös érdekek volna e' javaslatomat még inkább ajánlani, hogy vagyonom minden részei előmenetelét eszközölhessem egyszerre, mint okos gazdához illik. Vajjon Hazánk, ha mint szá-mos és sokféle kincsei birtokosát tekintjük, nem áll é az egészhez éppen úgy, mint én állnék akkor parányi kicsi-ségekből többféle birtokimhoz? A' köz Haza nem köz-önös anyánk é? nem kedveli é egy szívvel fíait minden részeiben? nem táplálja é egy gonddal? 's nem keresi é előmeneteleit minden lehető módon 's helye-ken, hogy áldási olly általánossá 's elterjedté válja-nak, mint a' nap jótéző sugárai? Azon hosszu gyö-nyörű vaskötélék, melly a' széles magyar földet, mint egy óriási szalag áttekergendi, ne szépitse vidékeit, ne gazdagítsa lakosait, hol az ős Duna ketté vágja? mintha azontul magyarok, honfiak nem laktának! vagy kereskedésre mitsem állithatnának elő, vagy ennek hasz-naira, a' műipari előmenetel következeiseire érdemet-lenek, jogtalanok volnának?! Mi más okbul lehetne azon egyszerű, de nem eléggé becsülhető vasvágányt, a' hon csupán egy felének direct vagy indirect élvezésé-re fentartani? talán csak irigységből vagy egyoldalú önségből nem? távol legyen ezt vérukról csak föltenni is! vagy az országgyűlésen mutatkozott majoritás dia-dala miatt? mellyről tudjuk, hogy ma így üt ki, nem sokára ellenkezőn, 's nem volt mindenkor elég szeren-csés a' valóságos vox populi etc. kimondásában. Nem, nem, élvezze mentülelőbb a' honnak minden része az áldást, melly a' törvény böles intézkedéséből eredend, azon érzékeny gondosságbul, mellyel az anya gyerme-keit egyformán pártolja. Javaslatom szerint b. Roth-schild 's többi tőzserdei egyedek fenemlített észrevétele el-tűnik, mert nem ajánlok párvonalat, hol a' részvé-nyesek egy pár hadi sereg gyanánt állnak szemközt egy más elrontására, szerintem csak a' nagyszerű vonal folytatásáról van szó, ebben pedig, ha egy partrul a' másikra megy át, a' részvényesek érdekei korántsem ellenkezhethetnek, sőt elvem őket több tisztes haszon-nal kecsegteti, mivel többféle vidékeket, 's több család tagjait részesíti eredményeiben; többféle nyerkémetek reményit izgatja fel, következéleg a' bizodalom általá-nyosabb, a' részvények utáni vágy kiterjedtebb leszen. Nem csalatkozom, ha állítani merem, hogy Pénzkény-uraink nem egymás ellen, hanem kezét fogva segitének elő a' közügyet, ha országgyűlésünk egyszerűen, de ko-molyan meghatározná, hogy a' Magyarorszá-gban felállítandó első vasut Debreczen-ből Pestig a' Duna bal-onnan pedig an-nak jobbpartján építessék. Ezen nagyszerű kereskedési szövetségnek azon jótéző következeise is leend, hogy azon ellenvetést is megsemmisíti, melly a' pesti új hidon okozandó költségek iránt tetetett; mert ámbár tagadni nem lehet, hogy ha párvonalu vas-utak állítatnának fel, Pestről a' bal-Budáról a' jobb-parton, a' hon felső részeiből lefelé viendő tárgyak az állóhid dija által drágittatnának, ugyszinte bizonyos-ságig jósolhatni azt is, hogy ez gyakorlatilag állni nem fog; hiszen azon egyedek, kik az általam tervezett vo-nalban a' legnagyobb részt veendik, kétségkívül éppen azok lesznek, kik a' kereskedés eredményeiben ezen nyereségeiben is leginkább részesülendnek, ezek pedig a' concurrentiából támadnak, és az által válnak haszon-hajtókká, ha a' beszerzés 's kiállítás olcsó; azon lesz-nek tehát, hogy a' közlekedési díjak az egész vonalon

át, tehát az állóhivat is ide értvén, jutányos időben álljanak mindig. Nem tudom, vannak-e a jobbpárti vasutnak Budáról Győrig valóban annyi akadályai, hogy mint több helyen állítatják — csak Győrtől Bécsig lehessen azt indítványozni? nem vagyok képes erről tiszta ítéletet hozni; de emlékezem, hogy az 1836ki törvény alkotásakor híreket sem hallottam; egyébiránt annyira ismerem a helyzetet mégis, hogy ha nagyobb volnának is, itt a nehézségek, mint a másik parton, legalább nem lehetnek legyőzhetetlenek, így tehát legfőleg csak nagyobb költségeket okozhatnak; de ez mennyi befolyással lehet az egészre? Tekintsünk más orsz. vasuti vonalaira, és a felállításoknál folyt tanácskozásokra, ott a hasznót nem a részvényesek érdeke szerint, hanem a hon direct és indirect jóllelte irányzatában szokták fölfogni; egy pár kamat, tőzsérdei nyereség, vagy részvényi dividende (osztalék) különbség nem ütheti fel vagy le a honi hitel mérlegét illyes életkérdésben egy nemzetnél, mely köziparának előmenetelét meghatározottsággal 's minden részletes és ónséges czélok nélkülözésével eszközölni kész. — Egy van még hátra megemlítendő, a hon megnyugtatása arról, hogy az egyszer meghatározott vasutak kétségkívül fel is épülnek, és hogy a felállítás és használás közt tönkre nem jutnak; azután a részvényesek biztosítása a keresett nyereségről. Az elsőre a hozandó törvény czélirányos fogalma és szoros ellenőrsége szolgálhat egyedül; a másikkra nézve a kamatok biztosítása van javasolva, vagy a vasutak teljes átvétele a status költségeire. — Vannak mind két részről súlyos okok előadva 's nehéz meghatározni, mellyek ígérnek a nagyobb hasznót, mert ámbár igaz, hogy a kormányi kezelésnél a sebes és bizonyos közlekedésre inkább tekinthető, mint a nyereségre, tehát olcsóbb is lehetne díjra, nem hihetem mégis, hogy kormányunk — kivált honunkban addig, míg munkában levő más vonalai tökéletesen el nem végeztetnek, újak építtetésére késznek mutatkoznak; az ország pedig olly helyzetésben nincs, hogy most legalább csak gondolkozhassék is róla — úgyhogy ezen lehetőség valósulásai minden esetre részvényes társaságoknak kell átengedni a vasutak föllállítását 's kezelését törvényes örökös mellett; nincsen szabad választásunk, mert várni 's ezen főerdékü tárgyat eldöntetlenül félbehagyni nem lehet; meg vagyok győződve, hogy errenézve egész tágas hazámban gyéren találhatunk, kik egyértelműek nem volnának velem. Meg kell még ismernem, hogy kárnak, nagy kárnak tartom, hogy a kormány, vagy a hon, vasutainkat át nem veszi; mi már csak az által is meg nem becsülhető hasznót hajtana, hogy a kamatbiztosítási kérdést egészen elmellőztetné, mellynek tisztába hozása, az országgyűlésen elágazott vélemények és elvek miatt, idővel fog csak és nehezen kifejlődni; azonban jelenleg javaslatomra épen semmi befolyással nincsen. A vasutak vagy biztosított kamatok mellett fognak fölépíttetni, vagy nélkülök; — mi a teendő szerződés 's ezt helyben hagyó törvény értelmétől függ; ha a kamatok biztosítottak, ezt vagy a kormány teszi, vagy az ország, ha az utolsó? a mi reánk nézve földolog — új kérdés az, hogy miből? és hogyan teheti? és ez az, mit szükségképen el kell döntenünk, máskép vasutunk sehol sem lesz; de egyszer törvényesen megállapítva minden akármely vonal vasutra — tehát az általam tervezettre is — ki fog terjedni egyirányosan, különbséget tehát reá nézve sem most, sem később nem okozand. A' jövendő lesz ebben is a nagy tanár, az fogja megmutatni gyakorlatilag, ki jósolt legigazabban, kinek javaslata volt legcélszerűnyosabb! Ha nézetim hason hangulatra akadtak, akár a' justitia distributiva elveiből, akár öns érdekéből indulva, ne hallgassátok el drága elvbarátim, hacsak egy két szóval is használjátok a' saját többféle lapjait; álljatok elő és pártoljátok szónokságtokkal orsz. gyűlésen és a' megyékben, fordítsátok okoskodásokat újabb instructiók készítésére, t. i., hogy a' most tervezett egyoldalú javaslatok végső megállapítását akadályozni képesek legyenek, és hogy a' kívánatok valódi többsége — legyen az, pro vagy contra, jobban kifejlődjék — mire figyelmezní a' törvényhozás minden részei kötelesek, a' kormány úgy, mint az országgyűlés; működjétek tehát elvünk mellett minden rendes és törvényes utakon, de lovagiasan és czélirányosan minden gyanúsítás, minden most divatozó személyeskedés, főkép a' korteskedés legtávolabbi árnyéka nélkülözésével, mivel ezek által a' legigazságosabb követelés is kétséges szint veszen magára, és ha akkor ellenzünk iparkodásinkat agitatio-nak keresztelnek is; bár legyen — csak hogy a' mostani pillanatot gyáván ne szalaszszuk el; emlékezzünk meg Schiller bölcs tanácsáról: a' mit a' perczen megvettünk, egy egész örökség sem adja meg többé! gróf Széchenyi Lajos, m. k.

Országgyűlési közlemény a' Hírnök szerint. 222d. orsz. ülés a' m. FRknél, sept. 16kán déli egyed-félkor. Országbíró ö kegyelmessége előülte alatt köz-iratra utasítottak a' felolvasott földi választózetek a' büntető eljárás, a' börtönrendszer 's megyei kihágások tárgyában; utána megvizsgáltatt 's helybenhagyott a' jászkunkerület rendezése körüli második választózetet. Napirend föltárgya a' szabad átmenetel iránti fölírás 's az eziránti t.javaslat megvizsgálása, mellyet egy nm. püspök mind a' róm. kath., mind a' protestans hívekre sértőnek állított; az elsőbbekre azért, mert hitelveikkel ellenkezik, az utóbbiakra pedig azon oknál fogva, mivel törvényes szabadságukat korlátozza. Mivel azonban még igen kétes, nyercend ő ezen törvény felsőbb helybenhagyást, csupán a' napló tekintetéből nyilatkozik ő exc., továbbit annak idejére fentartván. Ezen nyilatkozást egy főispán oda czélzónak tartotta, hogy itt is az 1791: 26. t. cz. ellen a' róm. kath. papság által emelt ellenmondás ismételtessék; mit azonban a' nm. püspök el nem ismert. Viták folytában továbbá az elsőbbi alkalmakkor felhozattak, névszerint az egészen korlátlan átmenet kívánata, ismételtettek, a' többség által azonban a' fölírás, valamint a' t.javaslat helybenhagyattak.

223d. orsz. ülés a' t. RRknél sept. 17kén. Orsz. tanácskozás alá került tárgya, a' mult országgy. alkotott váltótörvényekben tett módosítások 's az ezekre vonatkozó úzenet vala. A' módosított t.javaslatok olvasása kezdetén G. m. követe úgymond, mielőtt a' felolvasatni kezdett munkáltnak tovább mennének a' RR., szükségesnek tartom küldőim utasítását és saját meggyőződésomet kijelenteni: ugyanis küldőim a' mult országgy. olly tág alapra állított váltóképességet megszorítani kívánják. A' mult országgy. csupán a' theoríára építé a' váltótörvényeket, mostan tehát, mivel azóta gyakorlottságot szerzettünk, a' váltótörvényinkben rejlt hibákat megismerve, azokat a' tapasztalt eredmények után javítani 's módosítani szükséges. Átlátom én a' váltó hasznos és jótékony oldalát; tudom, hogy a' váltó a' pénz hamarabbí előteremtésére keletkezett, mi a' kereskedés felvirágzására okvetlenül szükséges, mert a' kereskedés sebes pénzforgalmat igényel; de ne feledjük, mi földmivelő nép vagyunk, a' földmivelést pedig rövid időre könnyen felmondható tőkével elő nem mozdíthatjuk, ennek használása első lépés lenne arra, hogy gazdaságunk tönkre menjen, mert a' birtokjavításra a' birtokosok olly olcsó kamatu pénzüszsége használhat, melly a' gazdaságban több időig heverhet. Ez okból indulván küldőim, a' váltóképességet csak olly bejegyzett kereskedőkre kívánják szorítani, kik törvény által meghatározott mód szerint hitelesített könyvet rendszeres vezetnek, ezek a' váltóképesség által hasznót szerzenek magoknak, míg a' birtokosok által az uszoráskodás hatalmasan neveltetvén, őket kimondhatlanul szegényíti. Ha szellyelnézünk hazánkban, mikép állott hitelünk a' váltók keletkezése előtt és után, őszintén meg kell vallani, hogy hazánkban a' váltó a' hitel csak látszatilag növelte, valódiilag pedig csökkentette; azt hitük, hogy a' váltók által pénzünk szaporodni 's ez által a' productumok értéke emelkedni fog, de majd ellenkezőt kénytelenítettünk tapasztalni; eddig a' kisebb tőkepénzesek tőkétiket természetvények vásárlására fordították, 's az által ügykeztek kamatjokat növelni, most ezek is mind visszavonultak, 's pénzüket kevés fáradtsággal járó, mitem kockázattal uszorás pénzükereskedésre használják, mi által kereskedésünk, a' helyett hogy emelkedett volna, fogyott; mindezek elszámálása mellett ismételte szóló küldőinek utasítását, azonban kereskedők neve alatt mindazokat kívánta értetni, kik valamely üzletre magokat bejegyeztették, és hiteles kereskedői könyvet vezetnek, mert csak ezen könyvvezetés mellett lehet a' családokat meggátolni, ha t. i. ezek könyveikből a' kibocsátott váltókat hitelesen ki nem mutathatják. Egy más m. követ pedig megemlítvén, miképen a' váltóképesség kiterjesztésével csak a' tőkepénzeseknek üzérkedéseit biztosították széles alapra, mert a' ki váltóüzletre adja magát, az a' törvény őtalmá alatt bátran uszoráskodhatik; minőlfogva azok, kik földbirtokra nem nagy kamatok mellett kölcsönadtak, most pénzeiket váltóüzletbe tették 's általa egy részről a' kereskedést csökkentették, más részről pedig a' földbirtokosok, kik váltóra kölcsön vettek, tetemes adósságokba bonyolodtak, az ebből származott tönkrejutást a' számos concursualis perből sajnos a' tapasztalni kénytelenítettünk, mi által a' birtok hitele napról napra jobban gyöngöttetik; ha ezen bajon gyökeresen segíteni kívánunk, a' váltóképességet csak a' kereskedőkre, a' földbirtokosok kizorításával kell kiterjeszteni; ez által a' kereskedésnek nagyobb bece és hitele le-

szén; mert a' birtokosra, meddig a' birtokviszonyok hazánkban elintézve nem lesznek, a' váltóképesség csak kárt veszedelmet áraszthat. Az ezután nyilatkozott nm. elnök is ezen véleményből indult ki. Azt tartom, úgymond, minden institutiót a' körülményekhez kell alkalmazni, ránk e' földmivelő országban a' váltóképességnek olly szerföltötti kiterjesztése, mint azt az eddigi tapasztalások bebizonyították, kártékonyan hat, ezt maga ő felsége előre látván, mult országgyűlésen k. k. leiratában ki is mondotta, 's a' RRket arra figyelmeztette, hogy más orsszágokban is vannak megszorítások, mert a' váltónál a' numeratio pecuniae nem levén szükséges, a' váltóképesség olly kiterjesztése által az uszoráskodás segítették elő. És ez csakugyan valósult is, mert a' váltó egyedül a' kereskedői üzérkedésre, hol a' pénz gyors forgatása szükséges, lehet jótékony h a t a s u; ezeknél a' pénzzámitás kimutatása, nálak a' hitelginkább jó hiszemre állapítván, nem szükséges; mert ha egyszer valamely kereskedő szavát nem tartja, a' kijelölt napon tartozását le nem rója, hitele csökkenvén, kereskedésével tönkre jut; ennélfogva saját váltóra tett kölcsön miatt igen kevés per folyt; egy abba avatott hiteles egyed által értesítettem, hogy a' váltótörvényeséknél saját váltóru szóló per csak négy vala, míg az idegen váltói perek százakra terjedtek. Illy állapotban vizsgáljuk meg kevéssé, hogyan áll hazánkban a' dolog. Ki személt be nem hunyja, kénytelen megvallani, hogy még a' szegény földmivelő nép is az uszoráskodók kezei közé esett, 's a' mellett, hogy az egész birtokos osztály fogyasztatik, leginkább árt a' nép azon fajtájának, melly a' váltókkal üzérkedést legnagyobb mértékben gyakorolja. Nézzük csak az emancipatio ügyét, mikép állott a' mult országgyűlésen, annak pártolására a' nagy többség milly lelkesedéssel nyilatkozott, és hogyan áll most? Árt továbbá a' váltó számtalan nemzetségnek; azt mondják ugyan erre, hogy vesszen az, kit saját könnyelműsége pazarlása által tönkrejuttatott, ámbár én ezt soha sem merném mondani, mert sokszor valakinek könnyelműsége egész családját örökre koldusbotra juttathatja, 's így az ártatlanok is szenvednek; de mások szerint mondjuk: érezze mindenki könnyelműsége keserű gyümölcsét. Azonban nézzük ezen szegény országban mire költetik a' váltó mellett nagy kamatra kölcsönvett pénz? annak legnagyobb része nem e' hazában fogyasztatik el, hanem azt külföldi hiábavaló utazásokra, lovakra 's talán még mászakra pazarolják; midőn pedig a' visszafizetés ideje előáll, akkor száz forintot érő köblös földét 25—50 forintért adja el, miért az uszoráskodó 5—6 száztólit jövedelmű földbe tőkétét nem teszi, mivel ő könnyebb módon szerezhet 50—60 száztólit. A' jóság illy bitang módoni cladása által vajjon a' status nem szenved ő kárt? Valóságos igazza volt ő felségének, midőn a' váltói képességet, mellyet más nemzetek is meg szoktak szorítani, nem javasolta mindenkire kiterjeszteni, de arra a' RR. mult országgyűlésen nem hajlottak; mostan tehát midőn a' szomorú tapasztalás által tanulságot szerzettünk, hogy a' váltóképességnek mindenkire tett kiterjesztése milly kártékonyan hatott hazánkra, ohajtanám, ha a' t. RR. a' törtentek figyelembe vétele mellett a' váltóképességet a' földbirtokos osztályra megszorítanák, 's csupán azok részire, kikre hasznót, jótékonyt, mint a' kereskedőkre, gyárosokra, és kézművesekre gyakorol, hagyják meg; ne gondolják, hogy ez által majd a' birtokosok hitele csökkenni fog; nekünk mindig nagy, föltötte a' g' hitelünk volt, ezt mutadják tömérdek adósságink, nekünk ezután is, ha a' földbirtokosokra ki nem terjesztetik a' váltóképesség, elég hitelünk lesz; ezeknél fogva a' váltóképességet a' földbirtokosokra megszorítani kívánám, mert a' mellett, hogy azok, kik váltóra kölcsönvettek, fölülte megjárták, még közállományi tekintetben is a' földbirtokosokra károsnak, veszélyesnek tartom. A' következő szónokok által elmondott, miképen hazánkban a' váltók más nemzetek példájára hozattak be, de ott, hol ezek vannak, a' közhitel fentartására nemzeti bankok létesítettek, e' nélkül a' váltóképesség, kivált a' földbirtokosokra csak veszedelmet hoz; tekintsünk csak vissza a' lefolyt négy évre, ugyan minő hasznót árasztott hazánkra a' váltó? volt ugyan annak következménye, de mint egy magyar közmondás tartja, nincs köszönet benne, mert a' birtokosok, kik eddig 5—6 pctre kölcsönvehettek, most mint hogy a' numeratio pecuniae ki mutatása mellőztetik, 25 pctre kénytelenek pénzt fölvenni, mi ha sokáig tart, nem sok idő múlva az ország zsidók kezére fog jutni, minthogy legtöbb pénz a' zsidók kezében van, 's leginkább ők üzérkednek gyalázatos uszoráskodás mellett a' váltókkal 'stb, ez a' földmivelő hitelét csökkentette, mert ezelőtt, kinek 25—30 ezer forintot érő vagyona

volt,
hiteles
tői ac
piaczo
váltó
tott k
minth
felfog
egész
tőkép
ellen
dások
nácsk
nal ez
letben
Ezuta
tanács
megá
törté
az ot
és Gu

10 ó
nyitá
telő
6is va
6dik
olvas
és ne
az át
után
nök j
lessit
vallá
nm. é
pontr
mind
melly
sék n
gróf
mello
lianu
érese
kifejt
vett
vált
omn
rint,
res p
hasor
esetle
jelen
ábla
ezen
ségét
tétet
nak a
küld
A' k
Vasla
m. g
az or
ve, m
tőség
táma
nek j
A' p
alkal
mad
szó o
reha
nek
Má
zese,
birái
góna
visz
peni
hoz
javas
feje
lenze
vak
tárg
natk
iránt
zés,
elism
törté

volt, ha arra 10—12 ezer forint adósságot csinált, még hitele volt, de most ha annyi értékű jószágra annyi váltói adósságot tesz, hitele elenyészik, mert kinek váltóji piacokon keringenek, nem nagy hitele szokott lenni. A váltónak legkártékonyabb oldala, hogy az erre állapított követelés statariális végrehajtással eszközöltetik 's minthogy mi a' váltóbeli fortélyosságoknak nem nagy felfogóji vagyunk, sokszor egy könnyelműleg tett lépés egész családokra szomorú következtetést hűz 'stb. A váltóképességnek a birtokos osztályra való kiterjesztése ellen hosszasan előadások tételtek; a' felhozott okoskodásokat azonban, melyek legtöbbszörre a' kerületi tanácskozások vizshangjai valának, a' többség maradjonál czáfolta meg, minthogy azokat az ellenfél a' kerületben okszerű ellenokkal és utasításokkal legyőzte. Ezután a' tárgyalás alá vett törvényjavaslatok iránt a' tanácskozásokat a' 16 Szig. folytatták; a' kerületben tett megállapodások azzal szaporították, hogy a' fümei váltótörvényszékhez Zeng, Carlomag városok és kikötők, az ottosaczi végrehajtás egész tengeremlék Jablanacz és Gurgevac tengeremléki helységekkel adattak 'stb.

224d. orsz. ülés a' m. FRRnél, sept. 18án regg. 10 órakor országbíró ő excja elnökléte alatt. Ülésmegnyitáskor a' tegnapi felolvasott válaszüzenetek a' büntető eljárás és börtönrendszer tárgyában némelly stylaris változtatások mellett elfogadtattak; ezután a' t. RR. 6dik üzenete a' sz. k. városok elrendezése tárgyában felolvasás után köziratra utasítottak; a' vallásos sulyok és nehézségek némelly hátramaradt pontjai névszerint az átmenet iránti megegyező 4dik tördi válaszüzenet ezután felolvasatott, 's rövid tartalma miatt ő exc. az elnök javaslatára azonnal második felolvasása után hitelesítették. Tanácskozás tárgya lön ezután a' görög n. e. vallás állapotjabeli 4d. rendi üzenet, mellynél az illető nm. érsek, mult alkalommal előadásai nyomán, a' 3ik pontra nézve az orsz. választmány ellen nyilatkoztak, minden baj orvoslását egyenesen a' synodustól várva, mellynek minélelőbbi tartására őfels. hódolattal kéresék meg. Melly nézetei egy m. rom. kath. püspök 's egy gróf által pártoltatván, a' többség a' tábla előbbi nézetei mellett megmaradását jelentette ki. A' 4ik pontra, a' Julianum kalendarium eltörlésére nézve, ugyanazon nm. érsek szinte ellenkezőleg nyilatkoztak, 's azt az idők kifejlődésére vélte hagyandónak, a' t. RR. által alapul vett 1599: 45. t. cz. et szintolly elavultnak nyilatkoztatván, mint az 1525: 14. t. cz., melly szerint „lutherani omnes de regno exstirpentur, et ubicunque reperti fuerint, non solum per ecclesiasticas, verum etiam saeculares personas libere capiantur et comburantur.“ Melly hasonlatosságot azonban egy m. főispán igen szerencsétlenül választottnak jellemzett. Azon tekintetből, hogy jelenleg nincs ideje annyi érdek felzavarásába kapni, a' tábla csak az 1827. országgy. felírás nyomán rendelte ezen nemzeti ohajtásnak minélelőbbi teljesítését őfelségétől kikérni, többi pontra nézve észrevétel nem tétetvén. Tárgyalás alá véteték ezután az egyházi áldásnak a' vegyes házasságoktuli megtagadása tárgyában átküldött 4ik rendi üzenet, t. czikkely és felírásjavaslat. A' kérdés velejére nem lévén ellenvetés, a' törvényjavaslatnak e' szavai, „1844 évi oct. 15ik napjaig“ egy m. grófnak azon megjegyzésére, hogy noha ezen napra az országgyűlés berekesztése loiratilag meg van rendelve, minthogy mindazáltal mégis további tartása a' lehetőségek sorában létezik, nehogy ebből újabb zavarok támadjanak, így rendeltettek megváltoztatni 's a' t. RR. nek javaslatba hozatni: „a' jelen országgyűlés végeig.“ A' perek visszaküldetése tekintetében valamint előbbi alkalmakkor, ugy jelenleg is hosszabb vitatkozások támadának; leginkább a' „határozat“ kifejezés ellen több szó emelkedett, a' bírói eljárásnál a' határozatot a' végrehajtó hatalom körén tul esőnek állítván, 's őfelségének főfelügyelői hatalma korlátit vizsgálat alá vevén. Más részről a' t. RR. véleménye szerinti kívánat kifejezése, hogy t. i. a' kérdéses perek menjenek vissza illető bírálkhoz, főlölegnek 's némileg őfels. hatalmába vágónak találtatott, minthogy egyedül a' perek hosszabb visszatarthatása ellen lehet alapos panasz, a' miképeni visszaküldetés pedig egyenesen a' felség jogaihoz tartozik; azért a' „határozat“ szó helyett „választ“ javasoltatott, mellynek azonban a' magyar kath. egyház feje csak legszélesb értelemben elfogadását nem ellenzette. Sokfelé ágazván a' visszaküldetést kőrő szavak iránt a' vélemények, végre egy nm. püspök az e' tárgyban 2ik rendi üzenetre emlékeztetvén 's az ide vonatkozó tételt felolvastván, megmutatta hogy a' vitás pont iránt már akkor megtörtént a' két tábla közti megegyezés, minek valóságát a' nm. gyűlekezet egyértelműleg elismervén, végzéssé lön, hogy a' t. RR. ezen már megtörtént egyezségrő figyelmeztetvén, a' felírásnak e' sze-

rinti módosítása ajánltassék. Ugyszinte azon nm. püspöknek a' t. javaslat azon főlöleg szavai „ugyszinte mindkét rendbeli vegyes házasságokból született 's ezután születendő gyermekek is“ mint a' kérdéses vegy. házasságok törvényesítése által magában értető tétel iránt is észrevétele elfogadtatott. A' tanácskozások legnagyobb 's legélénkebb részét képezék a' turmezei gróf és követ által tett panaszos jelentés tárgyában 3ik rendi üzenet 's az illir mozgalmak körüli felírásjavaslat; melly tárgyak körüli vitatások részleteit azonban lapjaink jövő számára tartjuk fen. Végzéssé lön, hogy az illir mozgalmak iránti felírás némi változtatással elfogadtatott, a' turmezei sérelem iránt pedig a' nm. tábla előbbi nézetei mellett megmaradt. Lásd Társalk.

286d. ker. ülés sept. 18kán. Elnökök Andrassy Mihály Esztergom és Matyasovszky Boldizsár Szepes megyék követei; jegyzők: Szentkirályi, Palóczy és Vukovics; naplóíró: Komlóssy. Mindenek előtt hitelesítettek a) a' szepesi 16 város rendezése tárgyában készült 2dik b) némelly t. hatóságok által pótlólag beadott sérelmekre tett 2dik és c) az orsz. sérelmek és kívánatok érdemében készült 3dik üzenetei a' RR. nek. Ezek végzetével pedig tárgyalás alá került 1) a' jobbágyok által gyakorlandó sóárulás tárgyában a' FRR. től átküldött válaszüzenet, mellyre nézve a' RR. előbb kifejtett nézeteik mellett maradtak. 2) Az urbéri t. czikkely némelly szakaszainak felvilágosítására 's illetőleg bővítésére tett t. javaslatok iránt készített válaszüzenete a' RR. nek. E' tárgynál egy tisztántuli követ elmondá, miképen a' jelen üzenetet lehetlen szomorodott szívrrel nem tekinteni; mulkor ugymond, a' FRR. azt állíták, hogy ezen tábla nem a' nemzetet, nem a' nép érdekét képviseli, 's ime most, midőn mi a' szegény nép könnyebbtetésére igazságot akarunk eszközölni, akkor ők azt ellenzik, ugyan kérdem a' serélesztő és ezet behozatala által hol van az urbér megsértve? ez nem más mint gúnya az igazság felfogásának; vagy a' téglágetésből milyen zavarok keletkezhetnek? mi annak a' jobbágyok által leendő szabadon égetését a' közbátorság tekintetéből, mivel borzadva látjuk mennyire dulja házaikat a' tűz, kívántuk megengedni, de erre a' FRR. azt mondták, hogy maradjon ez az eddigi szokás szerint, ők tehát a' tapasztalásokat továbbá is fenakarják tartatni. Mi a' malmokat illeti, erre nézve csak azokat, kik a' malmokat bona fide felépítették, akartuk biztosítani, 's az egész javaslatban semmi új sem foglaltatik, mert az a' törvényben egy részben már mult országgyűlésen kimondatott stb. Az utána szólott megyei követ szint ezen elven indulván azoknak, ugymond, kik legközelebbi alkalommal a' városi coordinatio tárgyában a' FRR. hez köz. eledést javasoltak, kívánom ezen válaszüzenetet felmutatni, lássák, mennyire viszik a' FRR. vetojokat; szerintök ugyanis a' t. hozásnak nem szabad kimondani, hogy az élesztő nem szeszies ital; azt mondák ők üzenetökben, hogy a' földesur és jobbágy közti viszonyokat változtatni nem tanácsos, talán azért, mivel az némileg a' jobbágy javára történik; ha olly módosítások tételtek volna, mellyek a' földesur hasznát mozdítanák elő, ugy hiszem a' változtatások ellen fel nem szólalnak; nekem e' tárgyban véleményem az, hogy a' törvényeken, midőn a' hiányokat egyes t. hatóságok adatokkal mutatják be, módosítani javítani okvetlenül szükséges, tévedésben vannak a' FRR. ha a' malomdíj korlátozásával a' földesuri tulajdont látják megsértve, itt a' földesuri tulajdon csupán a' malomlús és azon telek, mire a' malom építetelt, a' malomdíj meghatározásával nem kívánunk mást elérni, mint a' malomépítő vagyont biztosítani; most a' földesur azt mondja egy jobbágy: építs ezen helyre malmot, tőle évenként ennyit fogsz fizetni, azonban tiz vagy akár hány év mulva a' malombért kétannyira, utóbb tiz vagy százannyira is önkényesen növelheti, minélfogva a' malomtulajdonos, minthogy malmát hátrán nem veheti, azt legnagyobb veszteséggel kénytelen oda hagyni; ezen önkény ellen akarunk tehát a' földesuri jog legkevésb esorbitásával biztosítást szerezni, mert a' földesurnak, ha a' malmot sajátjaul szerezni v. a' telket más czélra fordítani akarja, a' kibecslés mindig hatalmában maradt. Az, hogy a' jobbágyoknál a' téglágetésre nézve azon szokás, mellyben jelenleg vannak, tartassék meg, csak a' jobbágyok megszorítására történhetik; mert hol a' jobbágy szabadon égetett eddig téglát, a' földesurnak elég hatalma van azt akadályozni, 's egy két akadályoztatás után, a' földesur majd a' szokásra 's gyakorlatra fog hivatkozni, mig ez ellen a' jobbágy legkisebb lépést sem tehet. A' mi végre a' tisztas rendűek robotváltságát illeti, 1836ban mesterembereknek a' váltságot a' törvényhozás ugy tartom, azért engedte meg, mivel ollyan keresetmóddal foglalkoznak, melly által egy nap többet keresnek, mint az uri tartozás lerovásával érdemlettek

volna, 's ha ezen statusgazdálkodási elv áll a' kézművesekre, annál inkább alkalmazhatni a' tisztas rendűekre, ha pedig ezen kifejezést „tisztas rendűek“ igen tág értelműnek tekintik, akkor azt határozzák meg; véleményem szerint ki lehetne mondani: hogy mindazok, kik a' nemességgel subsidium, vagy más fizetésre ösztöndíjakat, tisztas rendűeknek tekintenek. Egy kárpátvidéki követ, ugy látta, nem azon okokat czáfolják, mellyeket a' FRR. felhozta, nines itt arról szó, vajjon az élesztő szeszies ital é vagy nem, erre nézve azon eset, mellyet T. megye követe felhozott, minthogy annak használata törvény által megengedtetik, mint sérelem, orvoslás véggett terjesztethetett volna fel. A' FRR. károsnak tartják az urbéri törvények minduntalani változtatását annyival is inkább, mert azon törvények a' tulajdonrul szólnak, azokat pedig szüntelen bolygatni nem tanácsos; ezen most szőnyegen forgó módosításokhoz talán járulnának de attól tartanak: hogy országgyűlésről országgyűlésre a' jobbágy mindig több több jótékonyaságban fog részesített, a' földesurak ellenben jogaikból mindinkább kisorsítottatni. Mire megjegyeztetett, hogy itt nem törvényváltoztatásról, hanem csak a' törvény értelmének magyarázatáról vagy szó; mert azok, kik a' javaslatban megemlítették, a' törvényben már befoglaltatnak; egyébiránt ha a' jobbágy csak az lenne megengedve, mi a' törvényben foglaltatik, akkor neki fazokat sem lehetne készíteni, mert azt mondják, a' föld nem a' jobbágyé; egy megyei követ csak azt tartotta a' jobbágyra kötelezőnek, mi az urbérben foglaltatik. A' FRR. nézeteinek czáfolására többen szólottak még, 's a' kifejtett discussiók nyomán az általános többség az előbbi t. javaslat megtartása mellett nyilatkozott. Vitatkozás folytatában B. megye követe küldöji meghagyatánál fogva az 1836: 6. t. módosítását a' legelő- elkülönítésre nézve indítványozá; eddig ugymond, a' törvény értelme szerint a' legelő csak ott különítettett el, hol azt vagy a' földesur vagy a' jobbágy nagyobb része kívánta, ezen utóbbi kifejezés igen sok balmagyarázatra szolgált alkalmul, 's a' Hótanács többször egymással ellentétben álló határozatot állapított meg; ennek kikerülésére, de leginkább gazdasági szempontbul a' törvényt akkép kívánom módosítani, hogy a' legelő- elkülönítést a' jobbágyaság akármely része szorgalmazhatja és az folyamodásukra eszközöltessék. Az indítvány pártolására többen nyilatkoztak, mások pedig elhalasztatni kívánták, a' kérdés eldöntése azonban, minthogy ahoz többen kívántak szólani, jövő alkalomra halasztatott. Végre a' ker. elnökség fels. királynéknak születésünnepének tiszteletére holnap 10 órakor tartandó nagy misére a' RR. et meghitta, és tudatá a' RR. el, hogy az orsz. pénztár megvizsgálására kiküldött választmányhoz a' sz. kir. városok Herger Pál Ujvidék városa követét választották.

224d. orsz. ülés a' t. RR. nál sept. 18kán. A' tegnapi megszakitott tárgy feletti vitatkozások folyamatba tétele előtt a' ker. elnökség a' mai kerületi ülésben hitelesített üzeneteket nyújtotta be. Azután a' napirenden levő váltótörvénybeli módosítások felett folytatták a' tanácskozást. Említők, mikép a' többség a' váltói képesiséget, m i n t az mult országgyűlésen megállapítottat, mindenkire kiterjesztette; ez alkalommal a' váltónak ingatlan vagyona leendő betáblázatlása ellen történtek hosszabb nyilatkozatok, ámbár erre nézve a' ker. ülés elhatározta, hogy az ingatlanra betáblázott váltó váltói mineműségét elvesztvén, közönséges kötelezvénynek fog tekintetni; nem ennek megdöntésére irányoztatnak tehát a' felszólalások, hanem azon kerületi megállapodás ellen, melly hitelesítés alkalmakor is már élénk megtámadásoknak vala kitéve. Ugyanis, mint annak idejében megirtuk, kerületi végzéssé vált, hogy akkor, midőn a' váltóra kért biztosítás az ingó vagyonbul ki nem telik, az ezután leendő betáblázás által a' váltó erejét tartsa meg és a' végrehajtás ingatlanra annyiban terjesztet-hosszék ki, mennyiben azelőbb betáblázott száraz kötelezvények a' vagyont fel nem emésztik. Ennek káros létét az által látták sokan bizonyítottnak, hogy ha a' váltó ereje még ingatlanra is kiterjesztetik, akkor az ingatlanra szárazkötelezvény mellett hitelezett tőkék veszélyeztetve lesznek, 's a' jólelkű hitelezők könnyen kijátszathatnak; 's a' közönséges kötelezvényeknek illy ingatlagga leendő válásuk után több közalapítvány nem hitelezhet. És ezen indok nyomán a' többség a' kerületi határozatot akép változtatta, hogy a' betáblázott váltó váltói mineműségét elvesziti, 's közönséges kötelezvénynek fog tekintetni. Ez értelemben történt a' következő §. módosítása is. Végre felolvasatott a' FRR. nek a' szabad átmenet tárgyában készített 4dik üzenete, mellyben tudatják a' RR. el, hogy mind a' t. javaslat mind pedig a' felírás fölterjesztésében megegyeztek.

225d. orsz. ülés a' t. RR. nál sept. 19kán déli 12

órákor. Bevégeztetett a váltótörvényekben teendő módosítások feletti tanácskozás. Az áruszerzési kötelesekből eredő követelésekre nézve csak olyak rendeltettek a váltótörvényesek bírósága alá, melyek írásba foglaltatva és nyilván áruszerzési köteleseknek megneveztetnek. Ezután fölvetett az ország sérelmei és kívánatai tárgyában készített 3dik üzenete a RRnek. Pozsega, Verőce, Szerémszék és horvátországi és slavoniai városok sérelmeinek sorozatára nézve a RR. előbbi nézeteikhez ez alkalommal is ragaszkodtak, azonban hogy ezen hatóságok sérelmei orvoslás végett minél előbb a fels. elibe juthassanak, mult országgyűlés példája nyomán nem ellenzik, hogy azok némely törvényhatóságok által pótlólag beadott sérelmekkel egyetemben fölterjesztessenek. Egyébiránt valamint ezen, úgy a pótlólag beadott sérelmek tárgyában készített 2dik üzenetben foglalt azon tárgyakra, melyekre a két tábla közti egyezés meg nem történt, a RR. több ízben kifejtett elveiket ez uttal is megtartották.

Részletei a sept. 16ki orsz. ülésnek a t. KK. és RR-nél. Midőn a városi reform ügyében készített VI. üzenet orsz. tárgyalás alá került, E. tiszáninni város követe kérte a RRt, hogy minden ügykezezetekkel oda munkálkodjanak, miszerint a városok elrendezése orsz. országgyűlésen ne koczakzassék, mert 600 ezer polgár érdekét ugymond, a haza közjva előmozdítása tekintetéből, könnyeden hagyni nem lehet. Az utána szolt K. város követe pedig monda, én nem kérelemképen, mint azelőttem szoltott követ, hanem vádlóképen követelem a sz. kir. városok rendeztetését, mert a más fél évig folytatott kérelmi ut, úgy látom, célra épen nem vezet. Nem vádolom én a kormányt, ki irányadás végett az évekig folytatott vitába belé nem szolt, mert nincs felelős miniszteriumunk, de vádlok az aristokrátiát, mely veszteglési modorával a szabad alkotmányos nemzetet szegény gyarmati állapotba ejtette; egyedül a FRR. okai, hogy a városok ügye a fels. elibe nem terjesztett, mert minden haladási kérdés a FRR. mellén szokott megtörni. Lássák, ok a polg. jogok megosztásában még most is a feudalismus régi formáinak fentartása mellett állhatatosan küzdenek. Nekünk legigazságosb, legalaposb jogaink, melyeket a képviselő ház megadott, a felső házban fognak hajótörést szenvedni. Én a frdi táblában sem a függetlenséget, sem a vagyonságot nem találok képviselve, sőt annak még hisztóriai emléke sincs, mert származását csak a sopronyi orsz. gyűléstől számítja; s t. b. a FÖRR., ugymond tovább a szónok, qualificatiót állítottak fel a városokban, ha ok ezt szükségesnek találják, ennek alapján majd én is követelni fogom a FRRre a qualificatiót, s méltán megkívánhatjuk, hogy annak mindegyik tagja legalább száz ezer pengő forint jövedelemmel birjon, ekkor tudom, a felső házban sok szék meg fog ürülni, így majd ezen tábla oda jutand, hol a sopronyi országgyűlés előtt volt. s t. b. Ezen előzvények után olvastattam a 89. §. Sz. kárpátvidéki követ közelítés tekintetéből a polg. képesség mellé kapcsolt minimumot kihagyatni kívánta, ezt ugymond, ha csak a legtöbb adófizetés elvét felállítani nem akarják, kihagyni úgy is minden esetre szükséges. Minnek folytatásán Z. megye követe következőleg nyilatkozott: Mióta Vdik üzenetünk a k. városok rendezése ügyében a FÖRRnél megfordult, utasításom a 89d. §. alatti kérdésben változott, ezért köteleselem nyilatkozni. Különös azon állás, melyben mi megyei követe itt vagyunk, egy részről meggyőződésünk, más részről utasításunk, ma meggyőződésünkkel egyező utasításunk az, holnap ezzel egészen ellenkező amaz. Mi véleményben vagyok én a 89. §bani polg. képesség kérdésében, több ízben nyilvánítám a t. RR. előtt. Megmondám, hogy e §ban, e kérdésben fekszik az egész rendezés alapja, mert itt arról van szó: ki legyen polgár a városban? e kérdésben a törvényhozónak nem lehet hivatása a városok lakosinak nagyobb részétől a polg. jogokat megtagadni, mert ez nem lenne rendezés. Nem lehet hivatása, midőn rendez, politikai pariatkat teremteni. Megmondám, mit tartok azon nagy, de semmit nem jelentő szavakról, melyeket conservativaink a külföldi doctrinár és moderantista féle tanoktól kölcsönöztek, s azok emberei után kezdenek mondogatni. Megmondám továbbá, mit tartok azon politikai tanról, mely azt mondogatja: „nekem ennyi pénzem van zsebemben, én polgár vagyok, de a tiédben egy frttal kevesebb van, tehát nem vagy polgár.“ Az illyesek előltem neveltes dolgot. E tan az én politikámban nem foglal helyet, mert nincs semmi alapja. De hasztalan, mindezen meggyőződésnek már most hallgatni kell, mert megváltozott utasításom másképen parancsolja. Miért változott meg ezen utasítás, nem vizsgálom, de eredménye s hatása rám nézve fölülte keserü, ezt nem titkol-

hatom el. Mert a FRRnek igazuk van, vagy véglére igazuk leszen, hogy ok nem nullificálthatnak, hogy az ő meggyőződésük menten maradjon, hiszen a mi nullificatióknak semmi! a mi meggyőződésünk szinte semmi, nekünk tán meggyőződésünk sem lehet. De kérdem: jó é, üdvös é állásunkat, jövőnket tekintve, a nemzet képviselőinek nullificatiója? Politikailag hasznos é, józan é azoktól, kik par excellence moderatusoknak mondják magukat, de kik, az én értelmezésem szerint is nem moderatusok, hanem moderantisták, oda kényszeríteni a dolgot, hogy a polgár, a követ illy fonák állásba jöve irántuk keserüséggel töltsék el keble? Ez megrottása megsemmisítése minden politikai morálnak. Mi jót szülhet ez, miudeni itéletére bizom. Utasításom, mint előre bocsátám, egészen ellenkező, mint eddig volt. Küldöm elfogadják a FRR. által kívánt polg. képességet, de azon föltétel mellett, hogy a választás közvetlen legyen. E szerint ha a FRR. az egyenes választást elfogadják, én is el fogom fogadni az általok felállított qualificatiókat. Az utána szoltott T. megyei követ ugymond: fölöslegnek tartottam volna e felszólalást, ha Z. követe utasításával föl nem lép. A FRR., kik a reformelveket tanak szerint mindig háttérbe szeretik szorítani, s felállított elveikhez hűn ragaszkodnak a Rendek ellenébe állhatóságuk biztos gyümölcsét reménylendők és úgy látszik taticájok kiszámított, mert eljönnek a pótló-utasítások, s a küldők a FÖRRdi vélemény elfogadásával, mely ellen a követi tábla a küldők utasításánál fogva hónapokig harczolt, magokat semmivé teszik; a FRRnek csak nem igazuk van, midőn azt állítják a RR. táblája ellenében: önök semmik, önök a nemzeti közvéleményt sem képviselik. Illy esetben itt látom idejét, hogy az utasításokról egy két szót tegyek. Eszembe jutnak a mult decemberi napok, midőn 35 megyének nyilvános utasítása volt a horvátországi követe diák felszólalásai ellen, akkor, a fenforgott körülmények miatt, hogy az ország közboldogságát elősegítő intézkedések egy időre el ne halasztassanak, a horvát követeinek diákok beszékhetségét utasításnak daczára iselfogadtuk, ekkor nem voltbün az utasításokat megszegni, de ha egy olly tárgyban, mely mellett másfél év óta folytonosan vivunk, jó utasításunk, azt, minthogy az a kormány irányában van készitve, megszegni nem szabad. Nálam a haza első és küldöm érdekét a haza érdekéig mindig alá fogom rendelni, nálam az utasítás a közügy irányában mindig subordi-nált szerepet játszik; ezt az oppositióknak, ha e tábla egy morális erőt kifejteni akar, cselekedni kell. Ha mi magunkat a pótló-utasítások alá rendeljük, igen neveltes helyzetbe jutunk. Ne éljünk azon Hansbureli szereppel, hogy hosszas debattok után egyszerre megijedünk, s azt, mi ellen hatalmas szavakkal vittünk, elfogadjuk, ez nem egyéb játéknál; én a hazafiságról más principiummal bírok, nézzük a hisztóriát: Regulust a carthagoiak midőn hadiszereikből kifogytak, Romába küldvén, megesküdtették, hogy ő békességet fog részökre eszközölni, Regulust meg is esküdtött, de midőn Romához ért, azt kiáltozta: ne küsetek békét, most támadjátok meg a carthagoiakat, mert hadiszereikből kifogytak, Regulust visszatért adott esküje szerint a carthagoiakhoz, s tudjuk, milly kinok közt kelle meghalnia, de Róma hazafiságát emlékoszloppal dicsőítette s t. b. Annál fogva ismétlem, nekünk állhatatosan kell utasításunk ellenére is felállított elveinkhez ragaszkodnunk, ha ezen képviselői táblát nullificáltni, ha önállásunkat veszélyeztetni nem akarjuk. Ellenben S. m. követe, mint kinek utasítása a földi javaslat mindíg egyező vala, a FRR. ellen felhozott állításokat, mintha ok a városok coordinatiojától idegenkednének, czáfolgatá, mert ezek, ugymond szolt, megyémet is, mely a városok elrendezésénél ugyanazon elvből mint a FRR. indult ki, érdeklik; T. követenek utasítási teoriáját nem kívánom rostálni, csak annyit tartok megjegyzendőnek, miszerint, ha mult decemberben a 35 megyei többséget tudta, miért nem szorgalmazta akkor a határozat megtartását s t. b. A szönyegen forgó kérdésre pedig emlité, miképen olly széles bazisra állapított polgári qualificatiót, minőt a RR. többsége határozott, egész civilisált Európában nem találhatni. Nálunk ugymond végre, hol a municipalis élet olly erős, s az a kir. városokkal csaknem még egyszer annyira, mint jelenben van, fog szaporodni, azok fenállására a városokban is szükséges egy olly kapocs, mint a megyékben a főispán, ki a kormány és municipium érdekét egybefüzi, mert máskép a monarchiai egység veszélyeztetik. Engedjünk a qualificatióban és fogadjuk el a főfelügyelőket, a FRR. a városok coordinatiojához szívesen kezet nyujtanak; egyébiránt nem is panaszkodhatnánk, hogy a FRR. által ajánlott qualificatióval a

polgárok száma igen kevésre fog szorittatni, én a mostaninál, ha a 2800 tagból álló zárt castai testület helyébe 31 ezer szabad polgárt alkalmazhatok, mindig jobbnak s a reform-ügyben egyszerre elég nyereségesnek tartom. Ezután egy nagy megye ösz követe mintegy ebben pontosítá előadását: Ezelőtt kevés idővel a tanácskozások folyama alatt élesb kitérészek történtek ollyan dolgok irányában és olly dolgok miatt, melyek iránt azt mondom, hogy a kellő időszak még nincs itt, majd el fog közeledni az országgyűlés vége, midőn a keserüség terére is lépni kell, s mi alkalmasint ott állunk jelenben, hol K. város tisztelt követe által megindított hangulatban kellene folytatni a tanácskozást, s hiszem hogy 16 hónap óta, mióta t. i. e. tárgy foglalkodtatja a t. hozó test feszült figyelmét, midőn az országgyűlés kezdetén annyiszor kimondaték, hogy szinte a nemzetnek üdvössége talán épen ezen kérdésben rejlik, bajosan hiszem, hogy legyen köztünk csak egy is, ki azt merve volna állítani, hogy 16 hónap után e kérdésben olly rendkívül messze fogunk állani egymástól mint jelenleg és mit nem hitt senki, mi ábrándnak, némely kétkedő véleményének tartatott, ime izmos testté alakult előlünk s a lehetetlenség valóvá vált. Én uraim! keserüségre a mélt. FRRdi tábla ellen nem fogok kifakadni, így ebben megmondám 1839ki orsz. gyűlésen, hogy oda ülnek mint a Bourbonok Franciaországban, hogy nem tanulnak, nem felejtenek semmit s napról napra mindinkább látom valósulni azon nagy diplomata állítását, s minék fakadnék keserüségre, hisz azon uraknál, kik e tárgy iránt hasonszenvedelmeket nyilvánítani nem képesek, ezen szavak, bár legyenek keserük, bár busongók, a kérgem nem fogják keresztül rágni. Az epe ugyan magának a helyt kirágja, de a kérgem megemészteni nem képes, mert mostani időben, az észnek fejlődött állapotában nincs olly rozsz ügy, melyet szép szavakba borítva kedvessé nem tudnának tenni. Így áll a dolog a két tábla irányában is, a m. FRR. azt hiszik, hogy mit ok mondanak, egyedül mentője a hazának, én kétkedni bátorokodom ez iránt, mert ha a nemzet hosszu álmódosásából csakugyan fel fog ébredni, át fogja látni, hogy az efféle veszteglés magában hordja az enyészet magvát, bár illy jelenben úgy áll a dolog. Ismét azt olvastam valahol, hogy ne iparkodjam az egyes embert tökéletesen megismerni, mert becsében aligha nyer; mi egyes emberekre illik, illik testületekre is. Sokféle ténen működtem a m. FRRdi táblával, és mindenütt ugyanegyed, ugyanazt tapasztaltam: sokféle tanulmányokon kell keresztül menni a nemzetnek, míg végre át fogja látni, hogy onnan rá nézve nincsen üdvösség, nincs alkotvány, nincs nemzetiség, és hogy a nemzet jövődjé mind a mellett is, hogy e táblának képviselői hatósága kétségbe van véve, csak innen várható, és sehonnan máshonnan, és hogy biztos credvényt várhassunk, jelszavunk legyen, mi kelettől nyugotig, déltől éjszakig megragadá a világot: „egyedül júnk!“ Ez egyetlen egy szót ne hagyjuk kebleinkből soha kiirtatni, és akkor, bármely tövises pályán daczolni fogunk minden óriási nagyságban ellenünk tornyosult akadályokkal. Én általánosan megvallom, ezen időszakban nem hittem, hogy mai napon még e kérdés felett tanácskozzunk, de reményem nem csügged, mert a remény dajkája az embernek, ezt magamtól eltávolítani nem fogom, s ki fogja magát vinni a dolog a m. FRR. daczára is, devajjon agitatio terére vagy más ténen? arról szólni nem kívánok, ez maradjon a jövőndő lépés alatt; azonban ne éljünk illusióban. Sz. követe felszólította bennünket, hogy egyezkedés vagy közeledés tekintetéből álljunk el a minimumtól; úgy hiszem, hogy Sz. követe jól tudja azt, de talán tanuvalomást nem akar tenni, hogy ezen kérdés iránti engedékenység eredményre alig vezetend, mert ki a tisztelt követ ur országgyűlési működését jelenben öszszehasonlitja ezelőtti működéseivel, kénytelen megvallani, hogy a tisztelt követ ur is belsőkép tudja, hogy e tárgyban, ha ezen kérdés eldőlné is, egyezés nem lenne. Ne higyük tehát, hogy ezen kérdésben, habár mindjárt engedékenység terére lépünk is, az ügy felmenjen, mert mig pontrul pontra minden kérdés iránt nem lesz meg az egyezés, addig álmódunk sem kell a fölterjesztésről, ezt hiszem én, ez vallomásom, hisz hogyan tehetni fel, hogy a m. főrendi tábla a szab. kir. városoknak illy módon rendezésébe egyeznek? A melly emberben megfészelték magokat bizonyos képzetek, azoktól menekedni nem tud, ő minden szegletében az épületnek verőfény vagy éjszaka idejében mindenütt és mindig kísértetet fog látni, ugy van ezen szerkezettel is, melyben a m. FÖRR mindenütt demokratiai tendenciát látnak, természetes következtése ennek az, hogy ok a hazának mentőji, ok akarják a határozat a crisistól megszabadítani, mely különben kérdésen

kívül be fog következni! Hallottam ma is, hogy nincs Európában olyan status, mellyben ily tag qualificatio léteznék, mint az, mellyet a t. RR. felállítottak, a t. követ ur, ki ezt fölhozta, jelesen Angliára hivatkozik, engedje meg a tisz. követ ur megmutatnom, hogy ott másképp áll a dolog, az angol reformbillben ezen szavakat olvasom: arra hogy valaki a városban választó képességgel bírjon, semmi néven nevezendő más qualificatio nem kívántatik, mint 10 ft. sterlingből álló házbérfizetés; ez tehát 100 ft. pengő; már ha egy kissé Anglia és Magyarország közta különbséget megfontolom, tekintetbe veszem a pénzmenyiséget, a roppant drágaságot, 's ezzel honunk állapotát összehasonlítom, merem mondani, hogy ezen 100 ftot Angliában, Debreczenben vagy Szegeden öt ft. még egyszer mondom, 5 pengő forinttal lehet parificalni. Másik része a qualificatioknak a város terén kívül lakókra nézve abban áll: hogy a melly ember 60 éves haszonbéri szerződést köt, attól egyéb qualificatio nem kívántatik, mint 10 ft. sterling évenkénti árendafizetés; a melly ember 25 éves haszonbéri szerződést köt, attól egyéb qualificatio nem kívántatik, mint 50 font sterling évenkénti árendafizetés, annak pedig, ki évről évre köt szerződést, bármennyit fizessen, egy általában választási qualificatioja nincsen, és így az angol reformbill nem kíván mást, mint állandó lakást, sők csak annyit, hogy a kihirdetés után 6 hónapig ott lakják 's fizesse meg a kívántató szállásbért. Arról hogy a polgári jog gyakorlata békétlenségre 's anarchiára vezet, ne szóljunk többet, hisz ez iránt a világon mindennemű statusan szerint az egyes emberek már régen tisztában vannak. Igaz, hogy a mostani állást véve fel, hol eddig 2000 és néhány száz képviselő volt a városokban, a m. FRR. javaslata szerint a különbség nagy, de engedjenek meg a t. követ urak, az egyszer meghozott törvénynek későbbi kiterjesztése, miután a reform pályáján működni kívánunk, vajmi nehéz, és lehetetlen, ha a legközelebbi orsz. gyűléseken hozott törvénynek bővebb magyarázatát nem vagyunk képesek kivíni; ezt tanusítják az urbéri törvények, hol csak felvilágosítani kívánunk némely czikkeket, de jogokat elragadni nem akarunk, még sem vagyunk képesek rá birni a m. FRR. et, hogy javaslatunknak csak egyetlen egy pontját fogadják el. A m. FRR. alkotmányos függetlenségükre hivatkoznak, ohajtanám ha a m. FRR. átköltözének Hollandiába 's látnák, miképp mutatá a pairkamra függetlensége példáját, 's a kormányának intézkedései ellen hibázható itéletetét ki merse mondani; ha egyszer ilyeneket fog tanusítani a m. főrendi tábla, visszapillantva 1839ki orsz. gyűlésen vitatott szólásszabadsági tárgyra, akkor azt fogom találni, hogy független, 's arczpirulással vissza fogom szavamat húzni. Uraim! a főrendi táblát tekintve példákat felhozni felesleg, mert azt a hazában minden ember tudja. Van é a m. főrendi táblára a kormányának befolyása, vagy nincsen, azt nem vizsgálom, annyit azonban bizonyos, hogy azok, kik ama táblánál ülnek, a kormány kívánságait teljesítik és jövedőjük elibe néznek, erre nézve nem kell kölcsönös értekezés, ez mindenkor így volt, és így lesz a világ végéig, azonban vannak ott is dicső kivételek, vannak független önálló egyedek, ezek bizonyosan nem fognak tekintettel viseltetni az iránt: ezt vagy amaz kívánja é a hatalom, hanem azt fogják tenni, mit meggyőződésük parancsol. Átmegek akaratom ellenére T. érdemes követének némely mondására, mellyeket én már régen igazaknak és szenteknek vallottam t. i. hogy mi nem valami rendkívüli erejű testület vagyunk, ez decantatum pridem. De hadvezérnek, ki az ellenséggel csatát akar küzdeni, feladata az: hogy a létező armádiával, habár rossz is, miután más nincsen, csatát nyerjen, mert most semmiből más hadisereget elő nem állíthatunk 's így nekünk a mostan létező hadi sereggel kell győznünk, vagy legyőzetnünk; a nemzeteknek szinte úgy mint az embereknek van férfi és gyermekkoruk, a kisded míg pántlikán járni tanul, erősebb emberrel csatára kelni nem fog, a kis Dávid a nagy Góliáttal szembe szállhatott, mert ereje emberei erőhez volt mérve. Nemzetünk is oly formán van, tekintünk vissza, hogy az aristokratának mohos magas koporsóiból az előítéletek zsibbasztó tömkelegéből csak most akarunk kibontakozni 's emlékezzünk, midőn az 1825 orsz. gyűlésen Sopronymegyének akkori jeles követe megpendítette, hogy gondolkozzunk az adózó népről is, az egész testület kiment 's azt gondolta, fatum történt rajta. Ha tehát ezen szó megpendítése csak néhány évelőt tett oly visszahatását látjuk, hogy azon hibákat magunkba szittuk, hogy vérünkbe váltak 's az azokbul kibontakozás egy könnyen meg nem történhetik, de ezen nézetében sem osztozom T. m. követének. Általányosan az utasításokat én sem tekintem Magyarországra nézve hasznosoknak, de valljuk meg másrésztől még

is, hogy vannak időszakok, midőn az utasításoknak jó oldalai megvannak. Igaz, nagyon divatosá vált már, hogy in fine finali rá menjenek a' követre és arra birják, hogy esküjét szegje meg, de ez megfordítva nem áll, mert én, ha oly tárgyan, mellyben meggyőződésemet utasításomnál jobbnak tartom, utasításomat elmellőzve meggyőződésemet követem, az által elhasználok magamat küldőim előtt; nekem pedig feladásom nem egy perc; életem a' nemzettel egy, nekem ott kell és lehet csak működnöm, hol bizodalmat tudok gerjeszteni. Igaz, az 1836diki országgyűlésen 16 elisio történt és az illetők mindnyájan elvették jutalmukat; nekem ezt várnom nem lehet, mert jutalmat nem kapok, tehát igyekeznem kell, hogy utasításomat és az által bennem helyezett bizodalmat megtartsam, mert nemcsak a' jelenben, hanem jövedőre is kell működnöm. De átmegek a' tárgyra magára. Ezen 89. §us valóságos Páris almája; megpróbáltak önök a' tárgyan mindent, mit lehetett, tervöket is változtatták, számokra akarták reducálni az eszméket, azt vélvén, hogy a' számok az alkudozást könnyítendik. A' m. FRR. ellenben azok ellenében azt mondták mégis, hogy e' tekintetben ezen qualificatiokat sem fogadják el, hanem álljunk el a' minimumtól 's akkor bennünket értesíteni fognak arról: vajjon a' direct vagy indirect választásra hajlandók, és így egy év leforgása után aziránt sem vagyunk tisztában, hogy a' m. FRR. közvetett vagy közvetlen választást fognak é elfogadni; pedig uraim! ez a' qualificatio megállapítására nézve igen nagy különbséget állít elő, 's minthogy ezen üzenetben a' 89. sz. iránti észrevétel igen szárazon van megemlítve, és nekem pedig feladásom, hogy bennünket bűnsúlyba és vad ne érjen, bár menthetők lennénk e' tekintetben, hogy a' tárgyat szántsándékkal megköve nem kívánjuk jelen állásában meghagyni. Egy javaslatot ajánlok 's ez által tanusítani akarom azt, hogy mi helyt a' főrendi tábla azon téren fog működni, melly a' dolog természeti állásából foly, azonnal készen fogunk állani, hogy a' fonalat felfogjuk, hol kezét nyujthatunk; ellenben kijelentem, hogy míg tisztában nem vagyunk aziránt, miszerint közvetett v. közvetlen választás legyen é, addig értekezésbe bocsátkozni nem lehet. Javaslatom röviden ebből áll. A' m. FRR. az egyenes választás mellett eddig nem nyilatkozván, ezen 89. §ra nézve a' két tábla közt lehető egyezkedés részünkről az által vált lehetetlenné; a' KK. és RR. felszólítják a' FRR. et, hogy az egyenes választás alapját mindenképp előtt elfogadni méltóztassanak; ezen alap feletti közmegegyezéstől függvén a' képesség iránt eddig előterjesztett 's különösen valamely minimum megállapítása iránti észrevételek valódi értelme. Ezt ohajtanám a' m. FRR. tudtára adni 's a' tárgyat nyilván ki fogják mondani nézeteiket, mert eddig a' m. FRR. delphicum oraculum gyanánti "ibis redibis non morieris in bello" kijelentései után e' r e s z b e n tisztában ugymond nem lehetünk. (Vége következik)

Vasmegeyel elegyhírek aug. 26ról. Megyei közgyűlésünk alispáni elnöklet alatt aug. 5dikén vette kezdetét, 's a' mint haladt az őt nap: úgy kevesedett a' tanácskozók száma, mit részint annak tulajdoníthatni, hogy az idén vidékünkön a' szakadatlan esőzés miatt mintegy lesniök kelte gazdáinknak a' takarításra kedvező napokat. A' szőnyegre került tárgyak közt legnevezetesebb vala: a' katonai stab-szállásnak Közszegről (mikor honosult meg itt? a' jegyzőkönyvek nem említik) Körmeudre törtéendő áttétele. A' nemes megyét e' lépésre gazdálkodás bírta; de Közszeg városa azt jelenté be a' nm. m. kir. hótanácsnak, miszerint ezen változtatás körülbelül 10,000 p. ftal fogja terhelni a' házipénztárt, mi pazarlás. Ezért a' megye kérdőre vétetett, melly választásban annál könnyebben csafolandja meg a' közszegi levél tartalmát, mert az ma hasznosnak vallja azt, mit tegnap károsnak nyilvánított. A' volt biztos jövő tisztújításig 100 p. ftot és fát fog húzni; a' ns megye közszegi háza és raktára pedig árverés útján majd eladatik. Továbbá: a' vasút-ügy. Mellyik oldal pártoltatott? nem kell említenem. A' többi tárgy felsőbbhelyi intézvények, levelezések 'st. ef. ügyekből áll. — En ezalkalommal leginkább a' ns megye jelen állásáról kívánék egy kis tájékozást szerezni magamnak, mert a' Kossuth-féle P. H. vasmegeyei levelezője a' őlső tudósításában „tulféli urait, tudós pártot, Gangeshezzi zarándoklást" 'st. e' fele olymit emleget egy év alatt — szerinte — századot változott megyénekiöl, hogy még a' vasmegeyei lakos is fejcsóválva kérdeheti önmagától: Vajjon a' mi megyénk é Vasmegeye? — En legalább a' pártokat érdeklőleg azt tapasztalom, hogy Vasmegeyében mostanában a' nyugalom időszaká lépett be, mellyben a' pártok nyilvánulása majd észrevehetlen. Okát minden fejtorés nélkül aligha abban nem leljük, mert nem került elő: önérdék, e' szócska, melly a' testületekben annyiszor falkasza kelevényeket, 's annyiszor birkóztatá életre halálra az edes egót! — Nem lehet azonban — a' pártokról szólván — hiteles kulfó után nem említenem, hogy kelevézek e' megyében a' fiatalok sorából egy párt „földnépe" írma alatt. A' nevezet magasztos, — — — de legalább köztudomásra a' földnépe terheinek láncolatából eddiglen egy szemet sem pattanta ki, t. i. a' tudomány

nélküli bölcseséggel 's tapasztalat nélküli érettséggel leprított beszédek, 's rikkantott éljenek! mellett is a' szép eszmék csak rügyezni fognak, 's a' gyümölcsök galyba menendnek. — H. Ham. hogy nem igen régen tarti gyűlekezetet, mellyben Kossuth leléptével közzakarattal elhatározottat, hogy mindenikük egy egy újságot járland (ez nemes ifjakhoz illő irány), amde egyik sem az általuk Pesti Hirlapot (és ez személy- és egyediséghez szegődött volonteurség bélyege). Hallám, hogy a' vallás-tárgyról tanácskozás alkalmakor ugyan kitétek maguké t. . . No de ők fiatalok, miért reménylhetni, hogy azon példa, miszerint van még e' megyében több szép miveltségű ifju, kik érettebbek, sem mint egy kéz jeladásra kelő és lecsücsülő bab szerep-játszásra aljasitnak magukat — és az érlelő idő kinyitandja szemüket — s jövendő kor, mellyben pirulva tekintendek vissza azon szabadságra, mellyet tanácskozási teremben — némely egyedek ellenében maguknak engedének 's mellyet még főintézőjük is annyira sokalt, hogy igérené, miszerint ily jelenet többé nem fogna megújulni. Most jó még java a' Ganges partjához készülő zarándokokról.

Ugyanazon levelező, ki a' P. H. volt szerkesztőjének leléptekor — még az idegeket átható jéghidegvizben is (többnyire saját szavaival élendek) fölmelegülvén kelte érzése a' 305d. számban „megereszté hangját siralmas nótára, 's bucsuzót énekle szívek fájalmára" — a' nevezett lap 362. számban fészkelődik azért, mivel a' kath. papság megyei teremben vegyes házasságról levén szó az egy üdvözítő hitet fejtegeté, aztán sopánykodik prof. atyánkfiai jelen jogtalanságán, jövő reménytelenségén 's végre indulót fű többek közt imigy irván: „A' Ganges partján nyomorog egy néposztály, mellynek a' jelenhez joga jövőhöz reménye szinte nincs, majd elmegyünk hozzájuk megtanulni tőlök milly varázshatalom ad erőt ily osztálynak magát jog és remény nélkül évezredekén áttengetni" stb. — Azt hogy Vasmegeyében tűz és telkesedés létezik, tudam; de azt, hogy némely egyedeiben ennyire hiányzik a' hideg észszerű megfontolás), türelem 'st. ef. soha nem gondoltam. Innen az ily herkulesi stadionon, melly egy lélekzettel nem 125 lépést kíván tenni, hanem egész a' Ganges partjáig akar szaladni, tanulni — annál inkább kelle sajnálkoznom, mert mit tehetünk róla. . . nem világít! — Tudakolám a' dolog mibenvoltát, 's az új Róma új Hannibálja felhozott tudósítására im ez általános felvilágosítást nyertem: a) hogy a' levelező ur, noha önvalomása szerint az anyagi tengésnek a' szellem világot elébe teszi, igen karesu ismerettel bír a' kath. hitről, 's ha az egyetlen igazság természetéről alaposan elmélkedett, v. legalább Szenezy Fer. szombathelyi theol. professor urnak Zay Károly gróf ur általános nézeteire (l. P. H. 36dik számá) intézett észrevételeit (nyom. Budán 1841.) olvastva volna, tán másképp köszöni meg a' jó biztatást. — Azonban tetszik, vagy nem tetszik, a' kath. papság tudja hányadán van hitelveivel és nem tartozik, nem tartozhatik azok sorába, kik idétlen szülötteket, véleményeket, alig fűrésztik meg, már a' mosóvízzel együtt kilocscaoltják. b) Mi a' jelen jogtalanságot illeti, ezt tán a' zaklató ábránd képzelte inkább mint a' legyuró önkény éreztetné! 'S már ha jogtalanság történt volna is (szeretnék hallani a' vasmegeyeieket) országgyűlésen első prot. tekintélyek példával tanusíták azt, hogy czélsezerűbb a' kiegyenlítő időtül várni, mint rájokoskodó szenvedélyvel erőködni. Hja! a' rohanó nem néz fokozatra, 's ha visszahull, az an zajt út 's tételődik. (Végeköv)

Spanyolország.

A' miniszterváltózásról még mindig hir terjeng, de rendszerváltozást annál kevesebbé várhatni, mert a' választások egészen ohajtás-szerintiek. Narvaez mindenható marad 's jelenleg Mon pénzügyminisztert ügyekszik eltávolítani, ki takarékoságból a' sereg-csökentést szorgalmazza. Sept. 3d. kezdődtek Madridban a' választások. A' választó-bureau alakítása a' miniszteri párt részére kedvezőleg ütött ki, mert azzal egyesültek a' progressisták is, megállandók az absolutisták törekvésit; kiknek czéljok volt indítványozni a) hogy Carlos és családjának, hol tetszik, lakni lehessen; b) minden politikai pártnak általános bünbocsánatot; c) hogy a' királyné eljegyeztetése tüstint elhatározottván választása jóváhagyásul a' nemzet elibe terjesztvénk. Madridi sept. 7d. hírek szerint Bulwer angol követ, kieszközölvén a' spanyol-marokkai békét, Tangerbul Gibraltárba visszatért. A' spanyol kormány megke-restére, minden spanyol kívándorlott, kik Gibraltárban tartózkodtak, egy angol postahajón aug. 3ld. London felé szállították; mind egyikért 10 ft. st. fizetvén a' spanyol ügyviselő. Aszály 's hőség miatt az arátis mindennél szűk; 's a' gabna, bor, olaj 'stb. ára igen emelkedik, mit egy részben annak is tulajdoníthatni, mivel néhány év óta igen sokat visznek ki Amerika 's a' berber statusokba 'stb. A' madridi ayuntamiento végre minden honi 's külföldi vállalkozót felszólíta: készítenék javaslatot 's tervet a' fővárosnak ivó- 's folyóvízzel ellátására. Ezen munkálatokat három hónap alatt be kell adni; költségeikért a' városi javak kezekednek, pénz azonban az ayuntamiento nem előlegez. Milly költ-

* Nem tespedést értünk. Már Verböczy méltánylá a' jó általánítást, midőn így írta: „Cum ea sit operum humanorum conditio, ut nihil fiat adeo politum adeoque absolutum, ut non in melius reformari possit" Praef. p. 19.

séges, épen olly szükséges intézkedés ez, mivel Madrid erdőség's vizhijány miatt sivatag's kopár vidékekhez tartozik. Erdőültetésben ugyan néhány év óta sokat haladtak, mert csak Madridot 28 ezer fa környezi már.

Anglia.

C'Connellnek mult számunkban töredékesen közlött beszéde köv. Nagy nap ez Irlandnak, az igazság napja! Mit kívántunk, minden jogszerűség volt's most legalább egy részleg- fizetést megkaptunk. Roszakaróink terve, az elnyomók cselszövénye, az esküttek névjegyzékével igazságtalanul bánás, a nép alkotmányos jogai, szabadsága's élete elleni öszszeesküvés, hála istennek! mind szégyenben maradt, kudarcot vallott. Ennyire hatott az igazság's Irland szabad lehet, ha ugyan azzá lenni érdekes. (Zajos igen!) 'S kétkedhetem én azon? hisz akkor érzéstelen gyalázatos ember lennék! Hogyan kétkedhetem? Nem idéztünk é legszigorubb próbát elő, midőn e' népet, tíz, husz, sőt százezerrel gyűjtők öszsze? Igen! nem milliók jöttek é öszsze, elég erősek romba dönteni a'világ sergeit, engedékeny szelidséggel's önralkodón hagyván vezérletni magokat, mint gyermek-csoport? (Tetszés) ugy van! Éjszaktól délig, nyugattal keletig nem miliardok sereglettek é elő's gyűltek öszsze, hogy hallanák a'ránk sulyosult nyomor rajzait, tudván, hogy ezen rajz nem tulzott, hanem hü igazság! Tudták, hogy nemzet voltak ök's elhatárák: hogy Irland újra nemzet legyen (Zajos helyeslés). Csak egy gyűlés volt néptelen, a' clontarfi gyűlés. — A' hatalom kegyenczei t. i. tervet koholtak, vérbe borítani azon napot's népvért árasztani a' földre; számításaitak azonban meghusiták. Ellen-fölszólítást bocsáték ki, 's engedelmességre talált ez! A' nép nem rohant veszélybe. Amde a' törvény nyilvánítá, hogy törvényellenesen cselekedtünk. Oh nem! nem merte az azt mondani, hanem mások sütöttek ki törvénytelen-séget törvényes gyűlésink hoszsza sorából. (Halljuk). Clontarfi gyűlésünk még nem volt meg; de a' nép bizalmát bíró repeal-egylet illetéke elhatározni: nem leend é

szükség nyilvános okok miatt azon gyűlést utólag megtartani. (Hurrah!) Reméltem, az egylet azt fogja határozni, hogy nem szükség! de ha a' szabadság ügyo parancsolja, akkor öszszegyűlünk békesen's fegyver nélkül és szilardulva azon határozatunkban oszlunk el, hogy Irlandnak nemzetté kell lenni. Egyedi véleményem szerint most fölsleg az emlitem gyűlés tartása, mert igazolva van azon ok, melly azt szükségessé teszi vala. Már maga perünk is igazolá azt. (Halljuk!) De ha ezen lépéstől elállunk, mi tennivalónk lesz akkor? Titkom vanszámotokra. (Halljuk! nevetés) Mindent elkövetünk, mi a' repeal- elérésre szükséges; de egyet sem lépünk ugy, hogy ezél-'s törvénytörés iránt tökéletes tisztában ne legyünk. Azt mondák, hogy nem vagyok jogász, vagy megvénültem már's mindent feledek: pedig jog's tényre nézve azok irányában még elég ifju vagyok. (Tetszés). Ök mondák nekem, hogy ki annyit dicsek-vém, mikép még senki sem esett veszélybe vagy került törvény hálójába, ki tanácsomat követő's valóban ezzel gyakran büszkélkedem — magamnak legroszabb tanácsot adék's gunyosan fordulva felém így szólítgatának: „orvos! gyógyítsd magad!” Ök mondák, hogy öszszeesküvés vétkebe estem, de én azt viszonozom nekik; hazudnak's tudotokra adom, ki mondja ezt, hogy ök hazudnak: Dennman lord főbíró a'peerek házában! (Zajos tetszés)'stb. Azon öröm, mit O'Connell szabadulása kelesztett, vagy tory lapok szerint a' forró O'Connell-láz Irland minden szegzugában folyvást tart's ugy látszik, még növekszik; sőt Anglia több városiban is, mint London, Manchester, Liverpool a' repeal baráti örömeiket nyilváníták. Az irlandi repealapok merészek's kecségtetők; de O'Connell maga, mennyire repealgyűlésben tartott legujabb beszédéből következtethetni, o vakodva's vigyázólag kezdend munkához's nyiltan kimondá, hogy bár izgatni minden erővel szükség, ez azonban csak törvény's alkotmányos uton történjék. A' Times szerint oct. 3d. fog a' francia király Angliába indulni — Montpensier hg. legkisebb fia's két miniszter kíséretében. A' francia királyné hon marad.

Franciaország.

A' király Vernet Horácznál három, Tanger megtámadtatását, Mogador bevételét's az islyi csatát ábrázoló festvényt rendelt meg; mellynek következtében a' művész hihető a' hely színére rándul azt szemügyre vendő. A' consulság és császárság történetét részvényes társaság adja ki; melly 105 ötszáz flos részvény ujján 525 ezer frankot tett öszsze; ezen munka 10 kötetre van számítva's eredetileg 40 ezer frank tiszteletdíj állapítottatott meg kötetenkint. Thiers azonban már hat kötetért 320 ezeret kapott's a' hátra'evő kézirát átadatásakor még 140 ezeret kell kapnia, 's így az irói munka-ár egyegy kötetért 46 ezer frankot tesz. — A' napokban jelent meg Parisban egy munka, mellynek czélya a' nicaraguai földszorulat átmetszésére kölesönt nyitni's a' remélhető hasznokat köv. adja elő a' ezen csatorna a' nyugatamerikai parti lakók's Chililtől egész az éjszaki orosz gyarmatokig terjedő népesség jóllétét különösen előmozdítja, mennyiben Keletamerika's Európával biztos és kényelmes közlekedést állítand elő. b) Az egyes. státusok mind közelségök mind tengerészetök elsősége által olly karba helyzetnének, hogy kereskedési közlekedéseket Nyugatamerika's a' Délitengerre terjeszthetik. c) Az európa-chinai nyereséges kereskedés nagyot fog szökkenni az által, ha 4ezer teng. mfdnyi ut megrövidítettvéna's szállítási ár aránylag csökkenni fog; szintén az utróvidítés miatt az éjszakamerikaiak's más nemzetek cethal- vadászataikat könnyebben's nagyobb haszonnal üzhetik. d) Az egyes. státusok meszeszefek ö nyugotparti birtokaikon könnyebben eszközöshetnek gyarmatosítást, mivel utjok 12 ezer teng. mfdlrel fog csökkenni. e) A' hajózás's kereskedés általjában nyer az által, hogy azon veszélyek, miknek az év bizonyos szakáiban a' délamerikai partok hosszában kitétetvék, nagy részben el fognak enyészetni. Tangeri sept. 10d. tudósítás szerint a' francia követeléseket a' marokkaiak elfogadták's a' békekötés aláírtatt. A' főügyviseléség helyreállítaték's lobogója álguyúkkal üdvözölteték. Az ellenségeskedés megszüntetését's Mogador elhagyását rendelő parancs még azon este elküldetett.

ÉRTESÍTŐ.

Hirdetvény.

A' nm. magyar kir. udv. kincstár részéről ezennel közhírré tétetik: hogy a' pesti angol kisasszonyok nevelő- intézetében 1845dik év aprilis 25dikén egy nemtelen származásu kincstári lyány növendék alapítványi hely megürend.

Az illető szülék vagy gyámok tehát figyelemzetnek, hogy ez iránti folyamodásukat legfelebb folyó évi nov. 1ső napjáig a' magyar kir. udv. kincstári iktató hivatalnál multhatlanul benyujtsák. Megkivántatik pedig az érintett alapítványi hely megnyerésére:

1) Hogy a' növendékek csak valószínű magyar kincstári, gazdasági, bányászati, vagy postai-nemtelen származásu tiszték lyányai, vagy árvái és 8, vagy legfőlebb 11 esztendősek legyenek: kik t. i. még a' tanuló kort meg nem haladták; minthogy a' kiművelési pálya 6 egész esztendőig tart.

2) Hogy az eszedező-levelekhez, e' követező négy rendbeli eredeti bizonyítványok csatoltassanak, ugymint a) a' növendék keresztlevelé; b) a' himlőoltási vagy arról szóló bizonyítvány, hogy a' növendék a' természetes himlőből szerencsésen kigyógyult; c) orvosi bizonyítvány a' növendék jó egészségi állapotjáról, és ép testi alkotásáról; d) a' helyi hiteltel bizonyítvány, hogy az említett intézetbe jutni kívánkozó növendék nemtelen származásu legyen, mellynek elismerésére szükségképen megkivántatik, hogy a' most érintett bizonyítvány az illető növendékeknek születése, vagy mostani tartózkodásának helybeli hatósága által a' daskék ki. — Végtére szükséges még —

3) Hogy az eszedező levelekben az is megjegyeztessék, hány élő gyermekök, vagy árváik legyenek az illető atyáknak, 's azok mennyi időt töltöttek legyen a' kincstári szolgálatban. 1-3

Hirdetés.

A' nm. magyar kir. udv. kincstár rendelete következtében, az ó-budai és visegrádi uradalmak részéről közhírré tétetik, hogy folyó évi sept. 26kán délelőtti 9 órakor, az ó-budai uradalmi pinczéből mintegy 1000 akó utolsó természetnyi, s'her és veres borok, hordó nélkül árverés utján készítéséért fognak eladatni; melly árverésre a' venni szándékozók hivatalosak.

Eladó széna. Ungvártól egy órányira van tavalyi apró széna 80 öl akár kész pénzért eladó, akár marhát fogadnak reá istállóval's cseledházakkal ellátva. — Mi iránt bérmentes levél által értekezhe'ni Felföldy Antal főbíróval. 1-3

Hirdetvény.

Mélt. alsó-szomolányi Nagy Aloizia assz. néhai m. b. Palochay Ferdinand ur özvegye's m. b. Palochay Sándor ur részéről ezennel közhírré tétetik; hogy f. 1844 év oct. 10dik napján reggeli 9 órakor a' lándoki kastélyban köv. részint Sáros, részint pedig Szepesmegyebeli jószágok és gyárak, hat egymástáni évre ugymit: 1844. nov. első napjától fogva, 1850d. oct. utolsó napjáig nyilvános árverés útján a' legtöbbet igézőnek haszonbérbe fognak adatni, a' köv. négy osztály mindeniket külön véve. 1) A' kuresini és javorinai vasgyárak n. m.: egy olvasztó-kemence, egy nyújtó hengergép, két pudling-kemence, öt frissítő és három nyújtóhámor, ezekhez tartozó házak's más szükséges épületek, kertek, burgonyaföldek, és Krompach bányaváros határán's vidékén létező vasbányák 5 ezer kubik öl szénre való fa, és a' munkásoknak szükséges száraz és földön fekvő tűzifával; továbbá Csarnagura helység 21, Repiszko helység 12, Furgó helység 12 urbéri telekkel; 2) Csarnagurán és Repiszkon lakó 16 ugynevezett soltézi család tartozásai, a' javorinai pusztá mintegy 2-3 ezer mázsa szénát termő rétekkel és mintegy 800 p. f. jövedelmező legelőkkel; végre a' szoliszkói pusztá 8 családdal, kik mint ácsok dolgozni tartoznak. Mindezekre 600 pft. b. á. kiv.

2) Lándok, Zsdjár és Jezerszkó helységek priszlopi pusztával; u. m.: Lándokon haszonbérleti lakás a' kastély földszinti részében, minden szükséges gazdasági épület, majorsági föld mintegy 400 pozs. mérő rozs és árpa, 1000 p. m. zab, 1000 p. m. bu gonyára, mintegy 1500 mázsa szénát termő rét, 6 ökör, 100 birka, minden szükséges gazdasági szerszám, 18 urbéri telek, melly 72 gazda közt van felosztva és urbéri bánásmód alatt van; 40 zsellér, kik nyárban 3, télben 2 napot dolgoznak hetenkint, 400 bécsi öl tűzifa, min' egy 250 p. forint pénz-jövedelem, két malom, egy kovácsműhely, egy pálinkaház, mellyben saját termésből

mintegy 20 ezer iteze pálinka égettetik. — A' jezerszkóiak szerződésilg fizetnek 227 ft. 40 kr. p. p., dolgoznak 300 gyalog és 40 igás napot. A' zsdjáriak szintugy fizetnek 263 p. f. f. dolgoznak 1000 gyalog és 100 igás napot. — A' priszlopi pusztában van mintegy 700 p. mérő zab alá föld, mintegy 2000 mázsa szénát termő rét, 600 merino-juh és ahoz szükséges épületek. A' bánáthér mind ezekre 300 p. ft. — 3) Fridmán helység és a' krempachi birtokrész u. m.: Fridmánban haszonbérleti lakás a' kastélyban földszint, minden szükséges gazdasági épület, nagy pálinka- és serlőzőház, mellyben saját termésből 30ezer iteze szesz égettetik, nagy pincze 3 ezer hordóra, két malom, egy fűrészmalom, 411 ft. 4 kr. p. p. jövedelem, majorsági föld mintegy 400 p. mérő rozs és árpa, 1000 mérő zab, 1200 p. m. burgonya alá, mintegy 2100 mázsa szénát termő rét, 4 igás ló, 12 ökör, 1000 merino-juh, gazdasági szerszámok, 400 bécsi öl tűzifa, 100 db deszkára való fa, 47 urbéri telek, kik urbéri bánásmód alatt vannak és 12 zsellér. Krempach helységben 5 3/4 urbéri telek, melly 18 gazda közt van felosztva, kik urbér szerint dolgoznak. — A' bánáthér 300 p. ft. Ha a' haszonbérletre ugy kívánna a' nagyszerű pincze's kereskedelmi jó alkalom tekü tétéből ezen osztályhoz kapcsolata hatik a' tályai ház és 9 rendűszőlő Zemplénmegyében melly már több ízben 250 hordó bornál többet termelt's a' mellyért haszonbér fejében 2 átalag aszu-'s 30 hordó jó rendes bornál több nem kívántatik. 4) A' Kis-lipniki üveggyár a' szőlői ércszivforrással mind kettőhöz szükséges lak házak és egyéb épület, kertek, burgonyaföldekkel 300 db. deszkára való fával, 1200 bécsi öl tűzifával, és a' munkások számára száraz földön fekvő fájzással, szabad moh-és szarokszedéssel. — A' bánáthér 300 p. forint. Általában minden főlebb megnevezett helyekre nézve megjegyeztetik: hogy a' kore-mal atás, husvágás, mint-hogy ezek már külön ki vannak bérelve, jelen haszonbérben nem foglaltatnak.

A' bérlni kívánók ezennel felszólítottatnak, hogy a' kitett illető bánáthérekkel ellátva, említett napon's helyen jelenjenek meg. A' szerződési föltételek és a' haszonbérbe adandó tárgyak bőv. bb leírása Lándokon az urad. igazgatóságnál bármikor megtekinthetők. 2-2

O-Buda és Visegrád koronai uradalomhoz ideiglenesen levén alapítva egy alügyvédi állomás, mellyhez 300 p. for. fizetésen felül, lakbér fejében 100 p. for., 12 öl tűzifa, 40 pozs. mérő kénszeres búza, 2 fejős tehén-tartásra széna és szalma kaposztatvák; az illető folyamodások ezen állomás elnye hetése végett hat hét lefolyta alatt nm. magyar udv. kir. kamarához lesznek intézendők. 2-3

Árpacladási hirdetvény.

A' mélt. m. kir. udv. kincstár rendeletéből közhírré tétetik: hogy a' megürendelt kalocsai érseki uradalomhoz tartozó kalocsai magtárban 2788, a' hajósi magtárban 737, a' szentistváni magtárban 110 pozs. mérő 1843. évi termés árpa, irásbeli titkos ajánlat által, Kalocsán az igazgatói iróteremben 1844. évi oct. hó 2dik napján reggeli szokott órákon tartandó árverés után a' többet igézőknek el fog adatni. —

Venni szándékozók ajánlásait, mellyekbe a' bánáthér, vagy azokról szóló nyugtatvány mellékeltesék, pecsét alatt f. e. octob. 1ső napja estéli 7 óraig beadni köteleztetvék. 3-3

Gőzhajók septembri járasa

Bécs és Pozsony közt: „Dun a" nevű gőzös indul naponként reggeli 6 órakor Pozsonybul Bécsbe és visszaindul ugyanazon napon délutáni 4 órakor Bécsből Pozsonyba. Pestről Pozsonyba és Bécsbe mindennap reggeli 7 óra's 10 perczkor. Pestről Mohács's Eszékre minden csütörtökön reggeli 5 óra kor. Továbbá: Pestről Zimony- és Drenkovába minden kedden és pénteken reggeli 5 órakor. Pestről Gyurgetvo's Galaczon át Konstantinápolyba oláhország. oldalon sept. 14 és 28án; Pestről Viddin, Rustusk és Galaczon által törökország. oldalon Sztambulba sept. 7 és 21én. Végre Pest, Buda és Ó-Buda közt jár napközben minden két órában Buda gőzö minden nap.

A' Pestről Pozsonyba és Bécsbe menő gőzösek a' Buda városi lakosok kényelmé végett mint eddig a' bombatérnél megállnak's ott a' t. ez. utazókat felfelveszik. A' nagyobb pogyászokat egy nappal előbb Pesten az ügyszobában tétetvény mellett kell feladni, 's ha csak lehetséges, az utjegyeket is ott váltani. Pesten sept. 1sőjén 1844. A' Gőzh. hiv.